

Mikołów, 2016-03-03

Koszty gospodarki odpadami komunalnymi w 2015 roku

Wydawać by się mogło, że w XXI wieku każdy życzy sobie, aby obowiązywały pewne standardy. Ze dojrzelśmy do tego, żeby jakość środowiska odpowiadała pewnym normom. Chcemy oddychać czystym powietrzem, pić czy kąpać się w wodzie spełniającej określone kryteria, a także dysponować glebą niezanieczyszczoną metalami ciężkimi.

Z powyższymi standardami oraz określającymi je regulacjami nikt zdaje się szerzej nie dyskutować. O dziwo, w sektorze gospodarki odpadami sytuacja wygląda inaczej. Gdy tylko pojawia się jakakolwiek próba „normalizacji” (czyli wprowadzenia norm), ze wszech stron pojawiają się głosy sprzeciwu, jakoby ograniczane były wolność, konkurencja itp.

Patrząc z perspektywy przeciętnego mieszkańca naszego kraju, można stwierdzić, że wszyscy raczej przywykli już do nowej rzeczywistości i mimo że duża część deklaruje swoje niezadowolenie z reformy, to wydaje się, że raczej niewielu chciałoby powrotu do poprzedniego systemu. Możliwość legalnego pozbycia się każdej ilości śmieci w ramach tej samej opłaty, a więc wygoda, zdaje się być niekwestionowanym dobrodziejstwem nowego systemu, przesłaniając pewne niedogodności, choćby takie jak konieczność sortowania czy dowozu niektórych śmieci do PSZOK-u. Oczywiście, kwestią pozostaje wysokość opłaty ponoszonej przez mieszkańców. Jak zauważa NIK w raporcie z czerwca 2015r., dotyczącym analizy rynku odpadów komunalnych, w wielu gminach wysokość wpływów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami nie bilansuje kosztów funkcjonowania lokalnego systemu. Nowy system wciąż dociera się w praktyce, zwłaszcza w obszarze cen, ale krajobraz, jaki rysuje się po rewolucji, widziany z perspektywy gminnych przetargów, jest dość wyrazisty i raczej niewiele zmieni się w najbliższym czasie.

Zaworem bezpieczeństwa w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (u.c.p.g.) jest art. 6r ust. 2, który ustanawia neutralność finansową systemu gospodarki odpadami komunalnymi wobec budżetu gminy. Ten zapis to kamień węgielny ekonomicznej równowagi ustawy i realizacja zasady równości wobec prawa.

W każdej gminie opłaty wnoszone przez mieszkańców powinny, zgodnie z wolą ustawodawcy, „pokrywać koszty systemu gospodarowania odpadami”. Ostatnio ta gwarancja systematycznie słabnie, zawór bezpieczeństwa jest przez część samorządów świadomie luzowany. Natomiast deficyt wywołany zbyt niskimi stawkami nie ma charakteru krótkotrwałego czy przejściowego – ale jest trwały i długookresowy.

KRIO dopuściła przejściowe i nieuniknione w systemie opłat zryczałtowanego finansowanie deficytów na obrotach systemu w trakcie roku rozliczeniowego (Stanowisko Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych z 10 czerwca 2014 r. w sprawie wykorzystania nadwyżki przychodów nad kosztami funkcjonowania systemu odbioru odpadów komunalnych, s. 1, https://www.rio.gov.pl/modules/Uploader/upload/stanowisko_krrio_20140610.pdf).

W stanowisku nazywa się to: „zjawisko przejściowego braku zrównoważenia dochodów z opłaty i wydatków na funkcjonowanie systemu”, czyli – nierównowagą przejściową. Niedobór powstający w trakcie roku gmina „winna dofinansować z dochodów własnych system dla pełnej realizacji zadania oraz zintensyfikować działania windykacyjne”. Izba jednak jasno formułuje zalecenie, jak należy postąpić i co zrobić, jeżeli wystąpi, niezależnie od przyczyn, „trwała nierównowaga”. „Gdyby jednak stawka opłaty została ustalona zbyt nisko lub zbyt wysoko, spowodowałoby to trwałą nierównowagę – wystąpi nadwyżka bądź niedobór środków. W takiej sytuacji należy przeprowadzić kalkulację kosztów jednostkowych i zaproponować radzie uchwalenie zmienionej stawki na poziomie zapewniającym zrównoważenie dochodów z wydatków”.

Izba określiła także zalecenie odnośnie częstotliwości zmian stawki zapewniającej neutralność finansową systemu: „(...) Dostosowywanie wysokości stawki opłaty do kosztów funkcjonowania systemu należałoby przeprowadzać nie częściej niż raz w roku, np. w tym samym czasie co uchwalanie stawek podatków i opłat lokalnych”.

Samofinansowanie – o ile jest możliwe – jest gwarancją depolityzacji gospodarki komunalnej, unikania populizmu w postaci zbyt niskich i adresowanych stawek, unikania niszczenia substancji przedsiębiorstw i unikania podwójnego opodatkowania – podatkami powszechnymi: CIT, PIT oraz innymi opłatami stanowiącymi o przychodach samorządu, w tym opłatą publiczno-prawną za zagospodarowanie odpadów. W przypadku deficytu gmina płaci za odpady z dwóch źródeł: naliczonej i pobranej opłaty oraz nadwyżki budżetowej, czyli z budżetu gminy. Uczciwy mieszkaniec jest zmuszany w imię sprawiedliwości społecznej do kilkukrotnego płacenia: raz w postaci podatków powszechnych, drugi raz w postaci opłaty gminnej i trzeci raz, pokrywając deficyt. Nieuczciwy mieszkaniec unika płacenia podatków powszechnych – zaniżając ich podstawę – i unika opłat gminnych, np. opłaty śmieciowej. Czy leży to w obiektywnym interesie samorządów jako podmiotów prawa samorządowego i podatkowego? Czy chodzi tylko o formalny wymóg ustawodawcy, który pozostawił specjalnie „miękki” wymóg, by dać samorządom możliwość samodzielnego decydowania według wysokości stawek według zasady – bogate stać na dopłaty, biedne – muszą spinać budżet?

Rodzi się także pytanie natury zasadniczej, czy taka praktyka – polegająca na świadomym naruszeniu ust. 2 art. 6r – nie narusza zasady równości wobec prawa? Dlaczego ustawodawca oraz operator ustawy, samorząd terytorialny, godzą się na kilkukrotne obciążanie jednych obywateli – uczciwych i *de facto* zwalnianie z tych opłat innych obywateli – nieuczciwych?

Teleportacja fantastyczno-naukowa to możliwość niematerialnego przemieszczania się w przestrzeni i czasie. Z kolei tzw. krajowa teleportacja śmieciowa to zjawisko znikania całych zastępów mieszkańców gmin, w przeważającej mierze lokatorów zasobów spółdzielczych bądź komunalnych, w celu uniknięcia części opłat za śmieci.

Sprawa w skali kraju jest poważna, bowiem, jak wynika z badań Ministerstwa Środowiska, opłatę naliczaną od osób wybrało w skali kraju blisko 70% gmin, w których mieszka ok. 22,5 mln osób. Przyjmując, że średnio udział tzw. „startrekowców” (termin zaczerpnięty z popularnego serialu filmowego pt. „Star Trek” gdzie komputer teleportował mieszkańców całej planety) wynosi ok. 10%, okazuje się, że opłat może unikać grupa licząca ok. 2,5 – 3 mln osób. Oczywiście, są to bardzo powierzchowne szacunki, ale pokazują skalę zjawiska.

W naszej gminie na 39.000 zameldowanych mieszkańców na koniec 2015 roku deklaracje złożyło 36.704 co stanowi 94% ogółu mieszkańców. Jest to porównywalne ze średnią krajową.

Ponoszone w 2015 roku koszty związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi w porównaniu do należności wynikających ze złożonych deklaracji wykazują niedobór środków finansowych w wysokości 1.125.720,49 zł.

Miesięczne kształtowanie się kosztów oraz należności zostało przedstawione w załączniku nr 1. Na koszty te składają się:

1. Odbiór i zagospodarowania odpadów realizowane przez firmę wyłonioną w drodze przetargu nieograniczonego realizującą usługę od 1-01-2015 roku do 30-06-2016 roku z ceną 410,40 zł za Mg odebranych odpadów.
2. Utrzymanie Punktu Selekttywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) prowadzonego przez nasz Zakład Usług Komunalnych. Strukturę ponoszonych kosztów w tym zakresie według stanu na dzień 30-11-2015 r. przedstawia się następująco:

Obroty kont aktywnych za okres: XII 2015 - z uwzględnieniem bufora - z bilansem otwarcia

Zespół: 4
Saldo kont. dwustronne

Konta	Nazwa konta	Narastająco			
		Obroty Wn	Obroty Ma	Saldo Wn	Saldo Ma
- 401-3	Pkt Sel.Zbiórki Odp.Komunaln	24 700,98	6 275,54	18 425,44	
+ 401-3-1	Materiały	4 607,74	2 663,90	1 943,84	
+ 401-3-2	Olej napędowy,opalowy,benzyna	13 987,10	941,64	13 045,46	
+ 401-3-3	Części do masz i śr.transportu	4 011,68	2 662,00	1 349,68	
+ 401-3-4	Pozost.śr.trwale i wyposażenie	422,46	0,00	422,46	
+ 401-3-6	Gas i woda	1 672,00	8,00	1 664,00	
- 402-3	Pkt Sel.Zbiórki Odp.Komunaln	4 665,08	814,00	3 851,08	
+ 402-3-1	Zakup usług remontowych	1 174,50	0,00	1 174,50	
+ 402-3-2	Zakup usług zdrowotnych	455,00	0,00	455,00	
+ 402-3-3	Zakup usług pozostałych	2 504,22	814,00	1 690,22	
+ 402-3-4	Zakup usl telekomunikacyjnych	531,36	0,00	531,36	
- 403-3	Pkt Sel.Zbiórki Odp.Komunaln	407,00	0,00	407,00	
+ 403-3-1	Oplaty skarb notar administ	407,00	0,00	407,00	
- 404-3	Pkt Sel.Zbiórki Odp.Komunaln	273 330,53	0,00	273 330,53	
+ 404-3-1	Wynagrodzenia osob.pracowników	248 538,05	0,00	248 538,05	
+ 404-3-2	Wynagrodzenie za chorobe	2 758,10	0,00	2 758,10	
+ 404-3-5	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	22 034,38	0,00	22 034,38	
- 405-3	Pkt Sel.Zbiórki Odp.Komunaln	68 708,27	0,00	68 708,27	
+ 405-3-1	Wydatk.osobniezalicz.do wynagr	6 797,89	0,00	6 797,89	
+ 405-3-2	Skł.na ubezpieczenia społeczne	47 398,35	0,00	47 398,35	
+ 405-3-3	Składka na Fundusz Pracy	5 946,83	0,00	5 946,83	
+ 405-3-4	Odpisy na ZFSS	7 425,20	0,00	7 425,20	
+ 405-3-5	Szkolenia pracowników	1 140,00	0,00	1 140,00	
- 409-3	Pkt Sel.Zbiórki Odp.Komunaln	123,60	0,00	123,60	
+ 409-3-2	Podróże służbowe krajowe	20,60	0,00	20,60	
+ 409-3-4	Ubezpie.samochl.i innych pojazdów	103,00	0,00	103,00	
Suma obrotów zaznaczonych kont		371.935,46	7.089,54	364.845,92	0,00

Druk: 2016-02-23 Saga Symfonia Finans i Księgowość 2015.c

Strona 1 ostatnia

3. Utrzymanie administracji związanej z gospodarowaniem odpadami komunalnymi, które według stanu na dzień 31-12-2015r składa się z:

- 785.431,30** zł wynagrodzeń wraz z pochodnymi od 11 etatów wynikających z zaangażowania 16 pracowników w różnym zakresie czasowym od 10% do 100% w tym: 8 pracowników w 100%, 1 pracownik 95%, 1 pracownik 80%, 1 pracownik 75%, 1 pracownik 40% oraz 4 pracowników od 10% do 20%,
- 2.424,60** zł kosztów szkoleń,
- 1.535,11** zł kosztów podróży krajowych,
- 3.092,02** zł kosztów zakupu materiałów biurowych,
- 18.493,09** zł kosztów usług pocztowych,
- 8.411,00** zł kosztów umów-zlecenia roznoszenia zawiadomień,
- 2.400,00** zł usług telekomunikacyjnych,
- 264,45** zł zakup pojemnika na przeterminowane leki,
- 35.654,63** zł wdrożenie oprogramowania odpady komunalne,
- 3.400,00** zł koszty tonerów do drukarek.

Na występujący niedobór należności w stosunku do ponoszonych kosztów miały wpływ następujące okoliczności:

- Podczas debaty przy uchwalaniu obecnie obowiązujących stawek za gospodarowanie odpadami komunalnymi zdecydowano obniżyć stawkę z 16,00 zł/osobę do 14,50 zł/osobę. Zakładano, że planowana ilość odpadów będzie niższa dzięki oszczędniejszemu ich produkowaniu przez mieszkańców. Niestety obecny poziom cywilizacyjny prowadzi do zwiększonej produkcji odpadów i nasze przewidywania nie spełniły się. Z tego tytułu osiągnięto niedobór wynoszący:
36.704 osoby x 1,50 zł x 12 miesięcy = **660.672,00** zł
- Wprowadzenie nowych stawek od 1 czerwca 2015 r. wygenerowało dodatkowy niedobór wynoszący:
- różnica między stawką 14,50 a 12,00 = 2,50 zł przez 5 miesięcy
36.704 osoby x 2,50 zł x 5 m-cy = **458.800,00** zł

3. Wprowadzenie obniżonej stawki w wysokości 1 zł za piątą i kolejne osoby tworzące jedno gospodarstwo domowe spowodowało niedobór w wysokości:
- 1.953 osoby wykazano w deklaracjach tworzących powyżej 4 osobowe gospodarstwa domowe.
- 1.953 osoby x 13,50 zł x 7 m-cy = 184.558,50 zł

Analiza powyższych niedoborów pozwala na wyciągnięcie wniosku, iż podjęcie na początku 2015 roku uchwały o stawce w wysokości 15,50 zł/osobę pozwoliłoby na pokrycie poniesionych kosztów.

NACZELNIK WYDZIAŁU
Inż. Jarzy Karwot

BURMISTRZ MIKOŁÓWA
Stanisław Kuchula

Załącznik Nr 1
Mikołów, 2016-01-11

	31-12-2014	31-01-2015	28-02-2015	31-03-2015	30-04-2015	31-05-2015	30-06-2015	31-07-2015
Należności	558 338,00	1 115 533,00	1 672 122,00	2 228 012,00	2 783 665,00	3 413 539,00	4 037 727,00	
Dochody	551 434,40	1 101 545,40	1 650 617,80	2 199 089,80	2 746 556,02	3 362 110,32	3 970 313,82	
Koszty	516 684,50	1 006 213,08	1 928 830,34	2 627 944,22	3 350 018,89	4 174 937,58	4 803 926,94	
Gansewinkel	485 511,41	948 171,75	1 611 541,08	2 278 402,09	2 970 253,59	3 597 492,53	4 196 204,57	
PSZOK	30 572,91	57 441,15	85 101,59	113 644,81	143 557,98	171 197,78	197 497,97	
Administracja	600,18	600,18	232 187,67	235 897,32	236 207,32	406 247,27	410 224,40	
Wynik	41 653,50	109 319,92	-256 708,34	-399 932,22	-566 353,89	-761 398,58	-766 199,94	
Strata miesięczna		67 666,42	-366 028,26	-143 223,88	-166 421,67	-195 044,69	-4 801,36	
Ilość osób	37 058,00	37 005,00	36 947,00	36 898,00	36 975,00	36 876,00	36 796,00	
Pojemnik 110								
Pojemnik 120								
Pojemnik 240								
Pojemnik 360								
Pojemnik 660								
Pojemnik 770								
Pojemnik 1100								
Pojemnik KP-5								
Pojemnik KP-7								
Ogródki								
Ilość odpadów w Mg	1 899,326	1 183,020	1 127,340	1 616,397	1 624,905	1 685,798	1 528,360	1 458,850
Narastająco w Mg			2 310,360	3 926,757	5 551,662	7 237,460	8 765,820	10 224,670

	31-08-2015	30-09-2015	31-10-2015	30-11-2015	31-12-2015	Miesięcznie
Należności	4 659 923,50	5 282 499,00	5 904 019,00	6 782 189,40	7 403 380,90	616 948,41
Dochody	4 574 583,68	5 175 362,79	5 771 679,14	6 361 482,16	6 966 930,15	580 577,51
Koszty	5 395 325,54	6 096 013,09	6 722 929,89	7 635 546,18	8 529 101,39	710 758,45
Gansewinkel	4 759 774,06	5 302 590,85	5 897 728,31	6 640 304,02	7 303 149,27	
PSZOK	227 154,52	255 713,39	284 092,73	316 442,24	364 845,92	
Administracja	408 396,96	537 708,85	541 108,85	678 799,92	861 106,20	71 758,85
Wynik	-735 402,04	-813 514,09	-818 910,89	-853 356,78	-1 125 720,49	
Strata miesięczna	30 797,90	-78 112,05	-5 396,80	-34 445,89	-272 363,71	-93 810,04
Ilość osób	36 627,00	36 651,00	36 654,00	36 666,00	36 704,00	
Pojemnik 110			240	236		
Pojemnik 120			421	417		
Pojemnik 240			140	148		
Pojemnik 360			15	14		
Pojemnik 660			25	25		
Pojemnik 770			3	3		
Pojemnik 1100			355	354		
Pojemnik KP-5			4	5		
Pojemnik KP-7			8	8		
Ogródki			615			
Ilość odpadów w Mg	1 373,220	1 322,653	1 450,140	1 809,395	1 615,120	
Narastająco w Mg	11 597,890	12 920,543	14 370,683	16 180,078	17 795,198	

BURMISTRZ MIKOŁÓWA

Stanisław Piechula

NACZELNIK WYDZIAŁU

Inż. Jerzy Kaniot